

Evoluția pieței: Combustibili minerali și uleiuri (CN 27) — 2015–2025

Introducere

Codul vamal 27 — „Combustibili minerali, uleiuri minerale și produse rezultate din distilarea acestora; materiale bituminoase; ceară minerală” — acoperă principalii purtători de energie comercializați de Uniunea Europeană cu țările din afara blocului comunitar. În perioada 2015–2025, comerțul UE în acest segment a fost marcat de trei forțe majore: o explozie a prețurilor culminând cu șocul energetic din 2022, o reorientare radicală a lanțurilor de aprovizionare și o adâncire a dependenței structurale de importuri. Datele agregate, disponibile pe platforma Tradedashboard, permit citirea acestor mutații la nivel macro și pe fiecare partener principal.

Un rollercoaster al prețurilor: de la normalitate la șocul energetic din 2022

Valoarea comerțului cu combustibili a atins un maxim istoric în 2022, alimentat de prețuri fără precedent la țiței, gaze și produse petroliere.

După un început relativ stabil, ansamblul indicatorilor valorici a cunoscut o undă de șoc în 2022, urmată de o corecție parțială. Tabelul de mai jos ilustrează evoluția agregată a comerțului extra-UE cu CN 27.

Anul	Export (Mrd EUR)	Import (Mrd EUR)	Preț export (EUR/t)	Preț import (EUR/t)
2015	88,2	314,4	430,7	306,6
2020	64,1	221,4	338,3	245,9
2022	181,0	831,4	853,9	807,6
2025	116,6	414,6	581,0	468,4

Sursa: Viziune generală asupra comerțului.

În 2022, prețul mediu al importurilor a urcat la 807,6 EUR/tonă, dublu față de 2020, iar valoarea totală a importurilor a depășit 831 miliarde EUR, față de doar 221 miliarde EUR în 2020. Exporturile au urmat o traiectorie similară, vârful de 181 miliarde EUR din 2022 fiind cu 182% mai mare decât minimul pandemic.

Volumele fizice s-au contractat constant, semnalând o restrângere structurală a cererii și ofertei de combustibili fosili.

Spre deosebire de valoare, cantitățile tranzacționate au urmat o pantă descendentă pe termen lung. Între 2015 și 2025, volumul importurilor a scăzut de la 1,01 miliarde tone la 0,84 miliarde tone (-16,9%), iar cel al exporturilor de la 195,5 milioane tone la 184,2 milioane tone (-5,8%). Această decuplare confirmă că majorarea facturii energetice a fost exclusiv un fenomen de preț, în timp ce consumul și tranzacțiile fizice s-au redus, posibil sub efectul tranziției energetice și al eficienței sporite.

Șocuri de preț generalizate au lovit în 2022 toți marii furnizori, de la Algeria la Statele Unite.

Detectorul de anomalii din secțiunea Volatilitate și șocuri confirmă că 2022 a fost anul perturbației sistemice. Printre cele mai severe șocuri de preț la import se numără:

- **Algeria:** prețul a crescut cu 145,4% față de perioada de referință 2020–2021.
- **Federația Rusă:** prețul a urcat cu 139,6%, în timp ce cantitatea s-a prăbușit la 74% din nivelul de referință.
- **Regatul Unit, Statele Unite, Nigeria, Arabia Saudită și Libia** au înregistrat, de asemenea, creșteri de preț de peste 100%, cu anomalii statistice între 3,5 și 6,7 abateri standard.

Pe partea de exporturi, același val de scumpiri a afectat **Ucraina** (+161,2%), **Elveția** (+105,7%), **Regatul Unit** (+123,4%) și **Statele Unite** (+103,8%), demonstrând caracterul global al șocului.

O hartă nouă a aprovizionării: prăbușirea Rusiei și reconstrucția fluxurilor energetice

Livrările din Federația Rusă s-au prăbușit cu 80%, de la 87,8 miliarde EUR la numai 17,4 miliarde EUR.

Efectul cumulat al sancțiunilor și al efortului conștient de diversificare este ilustrat de scăderea dramatică a ponderii rusești. Dacă în 2015 Rusia asigura 28% din valoarea importurilor extra-UE de CN 27, în 2025 această cotă a coborât la 4,2%. Cantitățile aferente au scăzut de la 288 milioane tone la 35 milioane tone.

Statele Unite au devenit principalul furnizor, cu o creștere valorică de 583,8%, ajungând la 70,9 miliarde EUR în 2025.

Vidul lăsat de Rusia a fost umplut preponderent de partenerii transatlantici și de alți exportatori stabili. Tabelul de mai jos surprinde mutația primilor șapte parteneri de import.

Partener	Import 2015 (Mrd EUR)	Import 2025 (Mrd EUR)	Variație (%)
Federația Rusă	87,8	17,4	-80,1
Statele Unite	10,4	70,9	+583,8
Norvegia	22,6	45,0	+99,6
Kazahstan	14,2	28,2	+98,1
Algeria	17,4	24,7	+41,4
Regatul Unit	21,0	22,0	+4,9
Țări nespecificate*	29,1	31,9	+9,8

* Țări și teritorii nespecificate din motive comerciale sau militare în cadrul comerțului extra-UE.

Sursa: Principalii parteneri comerciali.

Diversificarea a redus concentrarea pieței de import: indicele Herfindahl-Hirschman (HHI) a coborât de la 1.307 (2015) la 794 (2025), semn că dependența de un singur mare furnizor s-a atenuat semnificativ (Concentrarea importurilor).

Pe segmentul exporturilor, Regatul Unit și Statele Unite rămân principalele destinații, însă Gibraltarul și Ucraina au înregistrat ritmuri notabile de creștere.

Volumul exporturilor UE a rămas relativ stabil, dar valoarea a fost antrenată de prețuri. Gibraltar a crescut cu 113,2% (de la 3,3 la 7,0 miliarde EUR), iar exporturile către Ucraina, deși mai mici în valoare absolută, s-au dublat ca preț și volum. Singapore, dimpotrivă, și-a redus prezența cu 59,4%, posibil din cauza reorientării fluxurilor regionale.

Dependența energetică a UE în cifre: producție, specializare și vulnerabilitate

Producția internă de combustibili minerali a crescut cantitativ, dar valoarea ei a explodat sub impulsul prețurilor.

Datele de producție, disponibile până în 2024, arată o dublă dinamică (Volumele de producție):

- **Cantitatea** a urcat de la 84,9 milioane tone în 2015 la 121,4 milioane tone în 2024 (+92%), semn al unor investiții menținute în extracție și rafinare.
- **Valoarea producției** a crescut însă mult mai rapid, de la 7,7 miliarde EUR la 15,5 miliarde EUR (+524,6%), reflectând scumpirea țițeiului și a gazelor.

Cu toate acestea, producția autohtonă acoperă doar o fracțiune din consumul intern, iar UE rămâne un importator net masiv.

Rata de dependență netă la import a sărit de la -1,3% în 2015 la -81,2% în 2024.

Această creștere dramatică, de peste 60 de puncte procentuale, este surprinsă de indicatorul Dependența netă la import. Dacă în 2015 UE era aproape echilibrată (valoarea negativă apropiată de zero indica o ușoară poziție importatoare), în 2024 depindea în proporție de peste 80% de energia din afara blocului. În paralel, Intensitatea comerțului a crescut de la 31,4% la 83,0%, iar propensiunea la export a urcat de la 19,1% la 77,4%, semn că sectorul energetic european este tot mai integrat în circuitul mondial, dar și mai expus șocurilor externe.

Specializarea în comerțul cu CN 27 variază puternic între statele membre.

Conform Specializării exportatorilor (2025), cele mai înalte valori ale avantajului comparativ simetric (RSCA) se întâlnesc în **Grecia** (0,50), **Lituania** (0,46), **Finlanda** (0,44), **Malta** (0,44) și **Belgia** (0,35). Țările de Jos și Belgia domină însă volumele tranzacționate, cu o cotă a importurilor extra-UE de 20,2% și respectiv 5,3% în 2025. La polul opus, Luxemburg, Cipru și Irlanda au o prezență neglijabilă în acest segment.

Materiile prime domină importurile, iar produsele rafinate conduc exporturile.

Structura pe produse (Comparație produse) relevă o diviziune clară a muncii:

- **Importurile** sunt concentrate în țițeiul brut (CN 2709) – 212 miliarde EUR în 2025 – și gazele naturale (CN 2711) – 88 miliarde EUR.

- **Exporturile** sunt dominate de produsele petroliere rafinate (CN 2710), care au totalizat 77 miliarde EUR în 2025, urmate de uleiurile din distilarea gudroanelor (CN 2707) și de cocs și bitum (CN 2713). Această structură confirmă rolul UE ca un mare centru de rafinare care transformă materia primă importată în produse de valoare mai ridicată, dar care rămâne integral dependent de aprovizionarea externă cu țiței și gaze.

Concluzie

În deceniul analizat, comerțul extra-UE cu combustibili minerali a traversat o transformare profundă. Prețurile au fost principalul motor al fluctuațiilor valorice, mascând o contracție lentă a volumelor fizice. Dependența de Rusia a fost înlocuită de o axă transatlantică și de o diversificare accelerată, ceea ce a redus concentrația furnizorilor, dar nu și magnitudinea dependenței externe. Rata de dependență netă la import, de -81,2% în 2024, și creșterea masivă a intensității comerciale subliniază vulnerabilitatea structurală a UE în fața fluctuațiilor piețelor globale de energie. Pe viitor, securitatea energetică va depinde de viteza tranziției verzi, de capacitatea de a stabiliza aprovizionarea cu parteneri fiabili și de gestionarea volatilității prețurilor care a marcat anii 2020–2025.

Generat la 2026-07-25 pe baza datelor de la tradedashboard.eu

Raport generat de o mașină: accelerează analiza umană, chiar cu riscul de a o induce uneori în eroare. Nu o poate înlocui niciodată complet.

Dacă aveți nevoie de consiliere privind politica comercială europeană sau de reprezentare a intereselor dvs. la Bruxelles, nu ezitați să mă contactați la support@tradedashboard.eu. Veți găsi CV-ul meu la această adresă.